

Előfizetési feltételek:
Vidékre postán vagy helyben házhoz
(hordva)
Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
-hasábon petitsor egyezerid hirdetésnél 12,
kétezeridnél 16, háromszorinál 8 kr.
A nyilvántartási díj 50 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Hirdetmények elfogadtnak a zsi-
ndhivataltól kivül egyedül **Hanssen-**
stein és Vogler hirdetményveteli
hivatalában Budapest: Borotya-utca
3. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-u. 15. sz. I. em.

A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Bérmontion levelek csak ismert e-
zekről fogadtnak el. — Keziratok nem
adtnak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (**Her-**
tesz József könyvnyomdai iradja)
hova a lap anyagi részét illető közle-
mények (előfizetési pénzek, hirdetmények
kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, május 1.

A pénzügyminiszter ur ma válaszolt Soly-
mossy Bálintnak hozzá intézett interpellációjára.
— Nagyon természetesen e felelet nem lehetett
más, mint az, hogy a pénzügyi és munkahiány,
ezek folytán az uszora is tényleg olyan baj,
amely nem lehet legkisebb mérvben sem tör-
vényhozási uton megváltoztatni: „Midőn bő ter-
més van, és szerencsések a kereskedelmi conjunc-
turák, nagyobb összegű pénz jön az országba,
könnyebben történnek e fizetések; új munkák,
vállalatok támadnak, a földművelő osztály is sa-
ját és családja szükségleteit bővebben fedezheti
és ennek folytán a fogyasztás növekedvén, len-
dület nyer az ipar és kereskedelem. Ellenkező-
leg, midőn az Isten csapásokkal, szűk természeli
sújtja az országot akkor azon arány, mely a be-
hozatal és kivétel közt hazánkban különben sem
egészséges, még inkább megzavarodik. A pénz
évenként mindinkább fogy a fogyasztás csök-
kenik, és ennek folytán pang az ipar és keres-
kedés. Rendes időben is, midőn szűk termés van,
így szokott ez történni, de még inkább történik
akkor, midőn az elemi csapásokhoz egyszersmind
egy más társadalmi nagy csapás is, a hitel és
pénzváltás csatlakozik. Ezen válságok a legvi-
rágzóbb kereskedelemmel és iparral bíró orszá-
gokban is gyakran szoktak támadni. Okaik kü-
lönbözők, leginkább azonban az üzletnek a szé-
delgésig vitt túleszítéséből erednek.”

Mindezek oly nemzetgazdasági igazságok, a
melyeket nem lehet nem tudni mindenkinek, a
ki csak valaha is gondolkozott komolyan az or-
szág közgazdasági kérdéseiről. De, mert tényleg
szükség volt rá: nagyon helyesen tette a pénzü-
gyminiszter ur, hogy kifejtette, e tüneményeket
is, megmagyarázva némely közgazdasági alap-
tant hallgatói és interpellálójának.

A bankkérdés ügyében adott válasz nem ke-
vésbé kielégítő volt, — egyszerűen — faute
micux. Hiszen, ha a kormány egyszer elhatározta,
a mint minden körülmény közt el kellett ha-
tározni, hogy az önálló magyar jegybankot csak
a valuta helyreállításával kapcsolatosan veszi tár-
gyalás alá: szembeszökő lehetett a jelen idők
kedvezőtlen volta ily kísérletekre.

„Midőn 1872-ben a bankkérdés a házban tü-
zetesen tárgyalatott, akkor anyagi viszonyainkat
jobbakká váltak, mint a milyenek azok már
akkor is voltak. Állami háztartásunk rendezetle-
ségéről tudomásunk nem volt, habár csirái már
akkor is léteztek. Hitelünk Európában szilárd,
akkor hamarabb, könnyebben, olcsóbban besze-
rezhettük volna azon összegeket, melyek egy a
valuta rendezésére, mint a bankalapra, különösen
főleg az iparnak és kereskedésnek az átmeneti
időszak nehézségei közti támogatására szükségek-
sek. Azóta sok változott. Hitelünk Európában
megesőkent, állami háztartásunk rendezetlenség
köz tudomásra jutott, anyagi állapotunk meg-
gyöngült. Most ezen összegeket a mondott célra
sokkal nehezebben állíthatnók elő és talán kellő
mérvben elő sem állíthatnók.

Annál többet, mint a mennyit a kormány s
illetőleg a pénzügyminiszter mondott, nem lehet
mondani. Két körülmény domborodott ki elő-
adásában, az egyik az, hogy jogi kérdés nem
gátolja, csak is gyakorlati nehézség az önálló
bank föllállítását; a másik az, hogy a tárgyalá-
sok, — eredménnyel vagy a nélkül — nem so-
kára befognak fejezteni.

Mindkét körülmény megnyugtathatta volna
a házat, mint kétségkívül meg fogja nyugtatni a
közvéleményt.

Hiszen a bankügyben ily határozott, erélyes
nyilatkozatot még egy pénzügyminiszter sem
tett, pedig államháztartásunk soha sem volt még
ily zavaros, mint a milyen tényleg ma.

Igaz, hogy Ghyeczy pénzügyminiszterségé-
től mindent várt a nemzet. Mint Louis Desiré

korában Neckertől várta Franciaország összes
sebeinek gyógyítását: úgy várja ma Magyarország
Ghyeczytől. Az ő benne öszpontosuló bizalom
megédesíti a keserű állapotot, melyet az ő neve
fedez.

Hanem Ghyeczy nem is ígért olyat, mit tel-
jesíteni őszintén ne érezné képesnek magát. Ma
is elhárítja a tulságos reményt magától. S mert
nekünk már voltak miniszterek, kik sokat
ígérték, nem tartottak meg semmit: nem lehet
rajta csodálkozni, ha most a közvélemény meg-
fordítva nagyon is sokat vár attól a minisztertől,
a ki nem ígér semmit, hanem tesz sokat.

Ami áll, hogy mennél kevésbé engedi ma-
gához csatolni a reményeket, mennél inkább tö-
rekszik a hámozatlan való nem tetszetős képcit
tárni ki a nemzet előtt: a közvélemény annál
jogosultabban fog tőle sokat várani; megtalálván
emberét, ki nem neki hizeleg, hanem őt magát
gyógyítja.

— **Az egyház és állam** közötti viszonyok rendezé-
sére, és előlegesen a polgári házasság behozatala iránt
véleményezés végett kiküldött nagy választmány által
megbízott 7-es bizottság tegnap megalakult; elnökül
S o m s i c h Pál; jegyzőül Molnár Aladárt választván
meg. Az albizottság működését jövő hétfőn délután
kezdi meg.

— **Az erdélyi képviselők** által kiküldött albizottság,
mely a területi felosztás ügyében alakított, tegnap a
pénzügyminiszter elnöklete alatt megkezdé tanácskozásait
s azokat valószínűleg vasárnapon be is fejezi.

— **Az igazságügyminiszter** ur által a váltótör-
vényjavaslat megvitatása tárgyában összehívott bi-
zottság szerdán tartott ülésében munkálatait már befe-
jezte. Még csak egy ülés fog tartatni, melyen az átdolgo-
zandó szakaszok új szerkezetükben elfogadtnak. E zár-
ülés napját az igazságügyminiszter annak idejében fogja
meghatározni.

— **Az osztrák-magyar monarchia és az orosz kor-
mány** közt az áruvédjegyek tárgyában köteendő egyez-
ményre, valamint az osztrák-magyar monarchia és Olasz-
országgal köteendő consularis és hagyatékai egyezményre
vonatkozó tárgyalások oly stadiumban vannak, hogy be-
fejezésük már rövid idő alatt várható.

— **Trefort közoktatási miniszter** a közép-
tanodai törvényjavaslat tárgyában tegnap a képviselőház tanügyi bi-
zottságának tagjait és számos más képviselőt értekezletre
hívt meg. Az értekezlet célját az képezte volna, hogy
a divergáló nézetek még az osztályülések előtt a lehető-
leg kiegyeztessenek. Az értekezlet mindenekelőtt abban
állapodott meg, hogy pártolni fogja az indítványt, hogy a
törvényjavaslatot a legközözelebbi szerdán tárgyalják az
osztályok. Trefort miniszter kijelenté, hogy némely pont-
ban (ezek között csak egy lényeges van: a tanulmányi
alapra vonatkozó rendelkezés) nem pártolhatja a tanügyi
bizottság jelentését. Csengerly Antal és Tiszta Kálmán
is megjegyezvén, hogy szintén némely pontra nézve
eltérő nézetük van; e nézetek előterjesztésére szombaton
d. u. 5 órákor újabb értekezlet tartatik.

A magyar delegatio hadügyi albizottsága tegnap
ülést tartván, következő határozatokat hozta: A) X. cím-
nél 9780 frt törülttet; a XI—XV. bezárólag megsza-
vaztattak; a XVI. cz. tárgyalása az építkezési ügyben ki-
küldött bizottság jelentésének beadásáig elhalasztott;
a XVII—XIX címek kizárólag összesen 98,199 frt. tör-
ülttetett; a XX—XXII címek megszavaztattak.

— **A vám- és kereskedelmi szerződés** tárgyában ma
este 9 órákor végezte az országos magyar iparegyesület
H o r n E. elnöklete alatt vitáit. Első ízben Mudrony
Soma beszélt, ajánlván a külön vámterületre vonatkozó
javaslatát; utána G a l g ó c z i K. és G e r l ó c z i
Gyula némi helyreigazító megjegyzései után K ö r ö s i
József tartott egy nagyhatású terjedelmes beszédet a
védmám mellett. Azután Kautz Gy. másfél óra hosszú,
nagy szabású és nagy sikert aratott szónoklatban védte a
szerződés fenntartása mellett beadott javaslatát. V i d l i c s
k a i némi helyreigazító megjegyzései után, az idő előre ha-
ladta folytán Rath Károly és F r o m m Antal előlíván
végszavoktól, szavazásra bocsátatták a kérdést. A többség
(nagyobb részint iparosok, köztök azonban Szentkirályi,
Mór, Körösi, Nagy György stb.) a külön vámterület iránti
javaslatát fogadta el; a kisebbséghez azonban az értelmi-
séghez tartozott.

Betejezésül az elnök, Horn Ede a további vitára
nézve visszalépett az elnökléstől, miután ő is a kisebbség-
gel szavazott volna.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május 1-én.

Elnök: Perczel Béla.

Jegyzők: Szeniczey Ödön, Széll Kálmán, Wäch-
ter Frigyes, Beöthy Algernon.

A kormány részéről jelen vannak: Bittó István,
Ghyeczy Kálmán, Trefort Ágoston, Pauler Tivadar,
Szapáry Gyula gróf, Bartal György, Szende Béla.

A múlt ülés jegyzőkönyve fölolvastatván, észrevet-
tel nélkül hitelesítették.

Elnök bemutatja mindazon interpellatiók, indítvá-
nyok, határozati és törvényjavaslatok, valamint egyéb
miniszteri előterjesztések jegyzékét, melyek a folyó or-
szággyűlés elejétől kezdve ez évi április 30-kaig a ház
elő terjesztettek és elintézetlenül maradtak.

Ki fog nyomtatni és szétosztani.

Bemutatja továbbá Krasznamegye kérvényét az
adó kezelése és behajtásának a törvényhatóságokra biza-
tása iránt.

A kérvényi bizottsághoz utasították.

Polit Tivadar pancsovai képviselő — a szabály-
szert 30 nap letelvén végleg igazoltatik.

Péchy Manó gróf, a kolozsvári izraelita orthodox
hitközség kérvényét nyújtja be, a zsidó iskolai alapok
népiskolai célokra leendő fordítása iránt.

Hets Károly Hőgyész mezőváros kérvényét nyújtja
be a járási székhelynek Gyöngyösre leendő átté-
tele végett.

Huszár Imre Karán-Sebes város folyamodványát
és emlékiratát nyújtja be, melyben Szörénymegyének
további főállását kérő fölterjesztését a ház figyelmébe
ajánlja.

Szakácsy Dániel tolnamegyei Duna-Földvár váro-
sában lévő népbank kérvényét nyújtja be a rájuk kive-
tett méltánytalan adó elengedése iránt.

Tisza Kálmán a pápai jogakadémiai polgárok ké-
rvényét nyújtja be az ügyvédi rendtartásról szóló igazság-
ügyminiszteri tvjavaslat 115. és 13. §-ainak módosi-
tása iránt.

A beadott kérvények a kérvényi bizottsághoz uta-
sítottak.

Miletics Szvetozár megsürgöti a vallás- és közok-
tatási miniszterhez a szerb egyházi congressus egybehí-
vása tárgyában intézett interpellációját.

Közöltetni fog a vallás- és közoktatási miniszterrel.

Trefort Ágost közoktatási miniszter kéri a tanügyi
bizottság jelentését a közép- és tanodákrol szóló törvényja-
vaslatról az osztályokhoz utasítani, mert a közoktatás
mezéjén mutatkozó jelenségek szükségessé teszik a szí-
gorubb felügyeletet a közép- és tanodákban, s kivánatosá
teszik, hogy a törvényjavaslat, mielőtt napirendre tűzet-
nék, az értekezleteken megbeszéltsék.

A törvényjavaslat a jövő hét szerdájá előtt nem fog
az osztályokban tárgyalatni.

Ghyeczy Kálmán pénzügyminiszter: Van szerencsém
a t. ház asztalára letenni egy törvényjavaslatot a buda-
pesti áru- és értéktőzsde, valamint a vidéki termény- és
gabonacsarnokok választott bíróságai előtt előforduló ir-
toktól és jogügyletekről és ezen bíróságok ítéleleitől járó
bélyegilletékek tárgyában. E törvényjavaslatot a hozzá
tartozó indokollással együtt mutatom be, kérvén, méltöz-
tassék azt a pénzügyi bizottsághoz utasítani.

Elnök: A pénzügyi bizottsághoz tétetik át.

Ghyeczy Kálmán pénzügyminiszter: Ugyanczen al-
kalommal felelni kívánok, a t. ház engedelmével (Hall-
juk), azon interpellatióra, a melyet még a husvét előtti
ülések egyikében Solymossy Bálint képviselő ur intézett
hozzám:

Az interpellatio, melyet bátor vagyok felolvasni
így szól:

Interpellatio, a pénzügyminiszter urhoz:

Tekintve, hogy a pénzügyi és a hitelválság ország-
szerte napról napra növekszik, s ezzel karöltve az uszo-
ra — a munkahiány mind nagyobb mérvet ölt, és nem-
csak az iparos és kereskedői osztályokat, hanem a mez-
zei gazdasággal foglalkozó közép- és kisbirtokos részét is
a nemzetnek pusztulással fenyegeti:

Kérem a pénzügyminiszter urtól, szándékozik-e
ezen súlyos bajoknak elhárítására gondját haladéktalanul
kiterjeszteni, s a törvényhozásnak e végett mielőbb elő-
terjesztéseket tenni?

Milyen intézkedéseket vél a t. miniszter ur e
célra szükségesnek, különösen pedig van-e szándéka
egy önálló magyar jegybank föllállítását indítványozni?
Budapesten, 1874. márczius 24-én Solymossy Bálint kép-
viselő.

Az interpellatióban két kérdés intéztetik hozzám.
Az egyik kérdést illetőleg a t. képviselő ur, megemlit-
vén azon bajokat, melyek jelenleg hazánkra súlyosodnak,
ugymint a pénz hiányát, a hitelválságot, az uszorát és a
munkahiányt, azt kérdezi tőlem, minem törvényhozási

Horn Ede

intézkedéseket szándékozom haladéktalanul elterjeszteni ezen bajoknak megszüntetésére?

Midőn valamely bajnak orvoslásáról van szó, első sorban szükséges a bajnak okát kutatni, hogy a baj sikerrel orvosolható legyen. Magyarország, t. ház, földművelő ország, ipara csekély, nagy ipara még csekélyebb, kereskedelme sincsen kellőképpen kifejlődve; természetes tehát, hogy a külföldről behozott árucikkeket és egyéb szükségleteit nyers terményeinek árából fedezheti leginkább. Midőn bő termés van, és szerencsések a kereskedelmi conjuncturák, nagyobb összeg pénz jövének az országba, könnyebben történnek a fizetések; új munkák, vállalatok támadnak, a földművelő osztály is saját és családja szükségleteit bővebben fedezheti és ennek folytán a fogyasztás növekedvén, lendületet nyer az ipar és kereskedelem. Ellenkezőleg, midőn az Isten csapásokkal, szűk természettel sújtja az országot, akkor azon arány, mely a behozatal és kivitel közt hazánkban különben sem egészséges, még inkább megzavarodik. A pénz évenként mindinkább fogy, a fogyasztás csökkenik, és ennek folytán pang az ipar és kereskedelem. Rendes időben is, midőn szűk termés van, így szokott ez történni, de még inkább történik akkor, midőn az elemi csapásokhoz egyszersmind egy más társadalmi nagy csapás is, a hitel- és pénzváltás csatlakozik. Ezen válságok a legvirágzóbb kereskedelemmel és iparral bíró országokban gyakran szoktak támadni. Okaik különbözőek, leginkább azonban az üzleteknek s szédülésig vitt túlságosságából erednek.

Azelőtt, midőn hazánkban külkereskedelme még nem volt, vagy legfőképpen csak az osztrák tartományok határait szorították, Európa más piacain támadt ily válságok hullámaikat nem igen vetették ki mi reánk; mióta azonban kereskedelmi összeköttetésünk a távolabb külfölddel is számosabb: bárhol következik be a válság, érintetlenül nem hagy bennünket. Annival inkább kellett tehát éreznünk azt a válságot, mely az e tekintetben velünk legnagyobb összeköttetésben álló osztrák tartományokban, jelesül Bécsben a múlt nyár folytán támadt.

Ezen bajokból azután természetesen következnek, tisztelt ház, hogy a vállalkozási szellem megszűnik, a kereskedés szűnnetel, mert tárgya nincs, az ipar pang, mert áruinak kelete nincs, s vállalatok és új munkák nem keletkezvén munkahiány áll be, és mivel a szűk pénz drága is, az uzsora annyival inkább üzheti káros üzemleit.

Nem tagadom, hogy súlyos a helyzet, melyben az ország jelenleg van, de az, amit a tisztelt képviselő ur úgy beszédeiben, mint interpellációjában mondott, hogy véginség fenyegeti a hazát, hogy a nemzetnek iparral, kereskedéssel, és mezőgazdasággal foglalkozó összes osztályait elpusztulás fenyegeti, (Főkiáltások a szélső balon: Igaz! Ugy van! Elénk fölkiáltások a jobbfelel: Halljuk! Halljuk!) mégis kelletlenül feketében festett képe a helyzetnek.

A jövőt nem tudjuk; ez idő szerint vérmes reményekre a legközelebbi jövőre nézve sem vagyunk jogosítva, de azért elcsüggedni, kétségbe esni még eddig nincs okunk.

Ime emlékezzenek csak vissza a képviselő urak, hogy a múlt ősszel mily aggodalommal néztünk a most elmúlt télnek elébe, és igaz ugyan, hogy egyes vidékek súlyos csapásokkal sújtattak, de általában véve mégis jellezhetem azt, hogy azon 1.500.000 fjt összegből, mely az inségesek segélyére a t. ház által megszavaztatott, legalább a múlt hét derekáiig 700.000 frtnál több még igénybe nem vétetett.

Ha már most a kérdésre felelnem kell, melyet a t. képviselő ur hozzám intézett, én sajnálattal, de egyenesen kénytelen vagyok azon választ adni, hogy oly törvényhozási előterjesztéseket, melyek ezen bajokat közvetlenül és rögtön megszüntetnék, én a ház elé hozni képes nem vagyok.

A jó termést nem decretálhatjuk, azt be kell várni. Hogy egy szomszéd országban, melylyel a legszorosabb összeköttetésben állunk, támadott pénz és hitelválság hozzánk el ne jusson, azt emberi erővel meggátolni nem lehet. Az uzsora-törvényeknek visszaállítását nem javasolhatom igen sok oknál fogva, de főképp azért sem, mert hiszen ezen törvények épen azért töröltettek el, mivel általános volt a közvélemény, hogy a gyakorlatban akkor is főnálló uzsora leginkább ama törvények főnállásának tulajdonítható.

Megesik sokszor, hogy egyes családok nem érdemelt szerencsétlenségek által jutnak állapotba, és ezeket eléggé sajnálni nem lehet; de különben azok, kik nem előre látók, kik gondatlanok, higgye el a t. képviselő ur, a világ egy országában sem menekülhetnek az uzsora körmeiből. (Tetszés.)

Egy állam sincs azon állapotban, hogy az említett nagy bajokat megelőzhesse és ha támadnak, rögtön megszüntesse; de igen is vannak államok, melyek ezen bajoknak, ha beállanak, következtét elenyehíthetik. Ezen államok azok, melyek rendezett államháztartásuk van; ezek segíthetik szükség idején az ipart, kereskedelmet pénzzel, munkát adhatnak kielégítő mérvben a népek ott, ahol szükséges és azon rossz kalamitások között, melyekkel pénzügyi viszonyaink rendezetlensége jár, nem a legutolsó az, hogy hasonló esetekben, a magyar állam nem teljesítheti köteleességét e tekintetben úgy, aminthogy teljesíthesse, kívánatos lenne.

A múlt ősszel megtette a t. ház, a mit az akkori körülmények között tenni lehetett; sajnós, hogy állapotaink meg nem engedték, hogy többet tehessen.

Készakarva mondtam, hogy közvetlenül és rögtön ily bajokat megelőzni, megszüntetni nem lehet; mert igenis vannak módok és eszközök, melyek által elérhető, hogy ily bajok, ha támadnak, ne dulanak oly mérvben, mint rendszerint szoktak nálunk.

Mindazok, a mik az ipart és kereskedelmet, és általában a mezőgazdaságot előmozdítják, mindazok, a kik közreműködnek az államháztartás rendezésére és a népnevelésre, közvetve e célra szolgálnak; de ezek rögtön hatásukat nem érvényesíthetik. Csak hosszas, több évekig tartó erélyes törvényhozási és társadalmi munkála-

toknak következtetése lehet, az hogy általam említett eszközöknek kellő hatásuk legyen.

Ezen intézkedések is, melyeket e célra most említettem, jobbára nem az én tárcám köréhez tartoznak; az én tárcám köréhez leginkább az államháztartásnak rendezése, és a bankkérdés megoldásának előkészítése tartozik. És mivel ez iránt is határozott kérdés intéztemet hoztam, azon kérdés jelesül, hogy egy önálló magyar jegybank föllállítására indítványt tenni szándékozom-e? nyíltsággal akarván minden alkalommal a t. ház előtt nyilatkozni, ezen kérdésre is egyenesen kijelentem, hogy ezen indítványt annak idejében a legszívesebben megtenném, de azt most sikerrel megtehetőnek nem vélem.

Nem veszem én kérdése és nem is veheti senki kérdésebe, a jegybankok nagy hatású az ipar- és kereskedelem előmozdítására, mint általában a nemzetgazdaság, a jólét emelésére; de azon túlzott remény, mely sokan egy jegybank-intézet föllállításához kapcsolnak, hogy tudniillik föllállításával egyszere megszűnnek minden bajaink, hogy hitelképes lesz az is, ki nem bír a hitelképesség köllékével, a szükséges vagyoni biztosítékkal, nézetem szerint csak félreismerésből ered azon alapelveknek, melyekre az intézeteknek fektetve kell lenni, nem ismerésből ered azon korlátoknak, melyek az ily intézeteknek is megszabják tevékenységüket.

Ime, t. ház, Angolhonban régóta és jól kifejlett jegybank-rendszer van, s hányszor támadtak már ott is válságok, kereskedelmi csúcsok, és rossz termékek következtében, melyeket rögtön még a hatalmas angol törvényhozás, és a kormány sem szüntethettek meg? Szomszédunkban, Bécsben, nemzeti bank van, és hol támadt a hitelválság, mely tavaly kiütött? A banknak tőzomszedságában, Bécs városában, és minden erőfeszítések mellett még most sem lett gyökeresen orvosolható.

A jegybankok nagy fontossága mellett azonban igen természetesen találom azon érdekeltséget, melyet a bankkérdés megoldása iránt az ország minden vidéke tanúsít, igen természetesen találom a törökvetést, mely oda van irányozva, hogy az országnak azon joga érvényesíthetőség, melylyel egy önálló jegybank-rendszer meghonosítására kétségtelenül bír.

Ezen érdekeltséggel szemben is azonban én részéről kénytelen vagyok kimondani, hogy jegybank biztos sikerrel, minden irányban áldásosan csak úgy működtethetik, ha szilárd biztos alapra fektetve s jól rendezve állítatik fel. E nélkül azon áldás helyett, mely tőle váratik, a közforgalomnak vsszéles megzavarása által ott, hol jótémény váratik tőle, inkább temérdek károkat okozhat.

Nem jogi kérdés az t. ház, a mi a jegybank felállítását lehetővé nem teszi. Gátolják azt azon gyakorlati nehézségek, melyek lehetetlenné teszik, hogy egy ily intézmény a szükséges előkészületek nélkül rögtön állíthatassék fel.

Nem akarom ezen körülmények közt megemlíteni, s bár a magam részéről súlyt fektetek rá, azon szoros összeköttetés, melyben hazánk a szomszéd országokkal nemcsak közjogi, hanem nemzetgazdasági tekintetben évszázadok óta áll. Ez összeköttetés kérdésen kívül természetesen bizonyos érdek-szolidaritást, melyet rögtönözve erőszakosan felbontani tömérédek károkat okozhatna úgy Lajthán innen, nem Lajthán túl. De azt nem hallgathatom el, hogy egy minden tekintetben biztosan, jótékonyan ható jegybankintézmény felállításának egyik főfeltétele a valuta rendezése, bevonása az államjegyeknek a forgalomból s felváltása éreppénzzel.

Mert valódi jegybank csak az, mely jegyét éreppénzzel minden pillanatban kész és képes felváltani. Kényszer-forgalommal összekötött jegybankkal akarni initalni a jegybank-intézmény meghonosítását, hazánkban nézetem szerint téves eljárás lenne, mindaddig pedig, míg az államjegyek forgalomban vannak, kényszerforgalmi jegyek, ha bankot akarunk felállítani, el nem kerülhetők.

Midőn 1872-ben a bankkérdés it e házban tüzeten tárgyalatott, akkor anyagi viszonyainkat jobbaknak véltük, mint a milyenek azok már akkor is voltak. Állami háztartásunk rendezetlenségéről tudomásunk nem volt, habár csirái már akkor is léteztek. Hitelünk Európában szilárd, akkor hamarabb, könnyebben, olesőbban beszerezhetők volna azon összegeket, melyek egy a valuta rendezésére, mint a bankalapra, különösen főleg az iparnak és kereskedésnek az átmeneti időszak nehézségei közti támogatására szükségesnek. Azóta sok változott. Hitelünk Európában megcsökken, állami háztartásunk rendezetlensége köztudomásra jutott, anyagi állapotunk meggyöngyült. Most ezen összegeket a mondott célra sokkal nehezebben állíthatnók elő és talán kellő mérvben elő sem állíthatnók.

Nem lehet tehát a valuta rendezéséhez oly gyorsan fogynak, mint a hogy jobb körülmények közt lehető lett volna. Csak lassabban folytathatjuk azt, és későbbben véghezvethetjük be. Bizonyos átmeneti időszak tehát mindenestre szükséges. Ezen átmeneti időszak alatt is két elvet okvetlenül szemünk előtt kell tartanunk. Egyik az, hogy az országnak azon joga, melylyel egy önálló bankrendszer meghonosítására nézve bír folyvást sértetlenül, esonkitatlanul tartassék fel. (Elénk helyeslés a jobb oldalon és a középpárton). A másik az, hogy ezen átmeneti időszak alatt is az ország polgárai hitelszükségeitől teljesen gondoskodva legyen. (Elénk helyeslés a jobb oldalon és középpárton.)

Emlékezik a t. ház azon határozatra, mely 1872. február 21. hozatott, a melyben e miniszterium, jelesen a pénzügyminiszter oda lett utasítva, hogy érintkezvén a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok pénzügyminiszterével, azzal egyetértőleg készítsen törvényjavaslatot a valuta rendezésének módjáról és terjessze azt a törvényhozás elé. Addig is pedig, míg ez megtörténhetnék, gondoskodjék az ország hitelszükségeitől fedezésére nézve.

A t. háznak ezen határozata következtében folytatott tárgyalások, nem a nemzeti bankkal, hanem a két miniszterium közt. Voltak egyes bizottsági tárgyalások, váltattak több átiratok és némely fontosabb kérdésekre is a két miniszterium közt létesültek megállapodások egy a valuta rendezésére, mint az átmeneti intézkedésekre

nézve. Nem gondolom, hogy a t. ház kívánja tőlem, hogy egy még be nem fejezett tárgyalásnak részleteit a t. ház elé terjeszsem, főképpen most, midőn a miniszterium megváltozván, ezen tárgyalások is némileg új stadiumba léptek, és általában azon véleményben vagyok, hogy befejezetlen tárgyalások részleteinek időelőtti nyilvános discussio elé hozatala, amint nem szokásos más országokban sem, könnyen a tárgyalásoknak végeredményét veszélyeztetheti. Méltóztassék a t. ház meggyőződve lenni arról, hogy a miniszteriumnak mindenestre fegondja és ügykezezte a bankkérdést a nemzet jogainak és érdekeinek szembentartásával mielőbb megoldani.

Annnyira is előrehaladt már az idő, hogy e tárgyalásoknak befejezése sokáig semmi esetre nem halasztható. Eredményével, vagy anélkül, be kell ezen tárgyalásoknak fejezteniük és az egész ügy akkor a t. ház elé jövend, melynek hozzájárulása nélkül az különben sem intézhető el, és akkor lesz, nézetem szerint az idő, a midőn a t. ház ítéletet mondhat ugy ezen tárgyalások fölött, mint azok fölött is, kik ezen tárgyalásokat folytatták. (Elénk helyeslés jobb felől és a középpártról.)

Solymossy Bálint nem lehet megelégedve e válsággal, mert 1868 óta volt idő az előzetes lépések megtételére. — Tudja, hogy rögtön nem segíthet a miniszter, de tethetne intézkedéseket a baj további elterjedése ellen.

A bankot illetőleg kérdi, hogy nem kényszerforgalmu-e az osztrák bank? O nem Ghyczy hibájában, hanem elődeiben keresi a baj forrásait, kiknek vették Isten megbocsáthatja, a magyar nemzet soha! O azt hiszi, hogy holnap még nehezebb lesz a bankot megalkotni mint ma. Hogy az inségi segély föl nincs használva, annak oka, hogy a hitel igénybevételét meg van nehezítve. — Figyelmezteti a kormányt a fenyegető veszélyre, mely rossz termés útján az ország népet proletariussá teszi.

Leszállt a föld hitele, leszállott a föld holdjának bece 5—6 forintra. Lehet-e biztosan állítani, hogy a földadó be fog folyni? O nem hiszi. Ghyczyhez egy kérdést intéz: minő titkos akadály van a bankkérdés megoldásának; hiszen beszélnek bizonyos vöslau egyezségről. Legyen a miniszter őszinte s ő ki oly buzgón sürgette egykor e kérdést, lépjen most a tettek mezejére. Nem lehet a felelettel megelégedve s kéri a tárgy napirendre kitzését. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Ghyczy Kálmán pénzügyminiszter. Szükségesnek tartom, hogy a mondottak közül egy némelyekre észrevételeket tegyek (Halljuk!)

Ha reményeket helyeztek mások személyembe, melyeknek megfelelni képes nem vagyok, azt mondhatom, hogy nem én ámitottam őket, maguk családok, ha azt híjték felőlem, hogy lehetetlen dolgokat is létesíthetek. En az igaz egy alkalommal kijelentettem, hogy solidaritást miniszteráimmal mindenben nem vállalok. De akkor is kimondtam, hogy a bankkérdés épen az, mely sajátlag tárczámát illeti, s a melyre nézve a felelősséget kötelességem szerint mindig elvállalni kész vagyok (Helyeslés jobbfelel.)

Egyébiránt a t. képviselő ur a dolog lényegét tekintve nem is sokban tér el tőlem. Ugyazintén állította azt, a mit én is elismerek, hogy csakugyan sok baj van az országban. Elismerte, hogy sokkal nehezebb most fölállítani a jegybankot, mint fellehetett volna állítani évek előtt, midőn állami hitelünk még érintetlen, vagyoni állapotunk kedvezőbb volt. Ezen előzményeket én is elismertem, de arra nézve ő sem tudott, szintén úgy mint én, oly módot felhozni, amelyből kitűnnék, hogy csakugyan lehetséges az önálló jegybanknak azonnali föllítása. O a múlt idők hibáiban keresi a nehézségnek okát, mely e tekintetben gyakorlatilag létezik. Nem vitatom, mennyiben van igaz, mennyiben nincs, de pusztá recriminációkkal ily bajokon nem segítünk.

Ákámi okozta a helyzetet, a helyzet itt van, és a tények hatalma előtt meg kell hajolnunk.

Az adókról is tett említést a t. képviselő ur, és azt mondá, hogy azokat lehetetlen lesz ez évben behajtani. Ne adja az isten, hogy oly csapások jöjjenek reánk, hogy a magyar nemzetnek adóképesége annyira megromoljék, hogy a folyó adót se legyen képes megfizetni. De bocás-sa t. képviselő ur őszinteségemnek, ha azt mondom, hogyha ily beszélnék itt a t. háznak tagjai (jobbfelel élénk helyeslés), akkor csakugyan igaz lesz, hogy az adó nehezen lesz behajtható. (Elénk helyeslés a jobboldalon. Főkiáltások a szélső balon: Nem is lesz!)

Titkos akadályokat keres a t. képviselő ur, amelyek gátolják a jegybank intézmény föllállítását. En megvallom, ily titkos akadályokról nem tudok; történetek értekezések azon irányban, hogy összhangzásba hozassék az ügy a monarchia mindkét államában; de nem történt semmi, ami akadályozhatná jogi tekintetben, hogy a nemzet élhessen, midőn lehetőnek és észszerűnek látja jogával, amelylyel bír egy önálló bankrendszer meghonosítására. (Tetszés jobbfelel.)

Azt mondá a t. képviselő ur, hogy én azelőtt, midőn még nem volt szerencsém vagy szerencsétlenségem e helyen ülni, (Derülttség) másképen nyilatkoztam a bankkérdésről. Ezen észrevételére hasonlólag felelnem kell. Készen voltam rá, hogy ez észrevétel meg fog tétetni és azért elhoztam magammal azon határozati javaslatnak másolatát, melyet azon alkalommal, a melyre a tisztelt képviselő ur hivatkozott, a ház elé terjeszhettem. (Tetszés.)

En azt hiszem, hogy ugyanazon elvek vannak azon határozati javaslatban kifejezve, amelyeket most nyilvánítottam s ha a két nyilatkozat közt különbség van a különbség a megváltozott körülményekben rejlik, annyiban, hogy amit meglehetett volna tenni az 1872-dik évben, — most már, változván a körülmények, megtenni nem lehet. A határozati javaslat így szól: „A miniszterium oda utasíttatik, hogy az államjegyekből álló függő-adóságoknak megállapítására vagy megosztására szolgáló rendszábiályokra nézve ő fölsége többi királyságai és országai miniszteriumával az 1867-dik évi 15-dik törvényzikk V. §. értelmében egyezményt haladék nélkül igyekezzen létesíteni és még a jelen országgyűlés alatt törvényjavaslatot

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. május 1-jén.

Gabona-árak.		Vámmászánkint		Részvények.		Magy vasuti köles (120 frt ez.)	
Hang.	Befiz.	font	forint	Adva	Tartva	Adva	Tartva
Buza, bányási ó v. uj	83	7.75	7.90	895	900	395	400
" " " " " "	85	8.00	8.00	200	200	158	160
" " " " " "	87	8.00	8.00	335	338	245	246
tiszav. " " " "	83	8.10	8.10	48	49	500	520
" " " " " "	85	8.25	8.35	65	67	275	278
" " " " " "	87	8.25	8.35	180	185	210	212
pestim. " " " "	83	7.95	8.05	268	270	78	80
" " " " " "	85	8.20	8.30	104	108	100	102
" " " " " "	87	8.05	8.15	59	60	94	96
fehém. " " " "	85	8.30	8.40	25.25	25.50	138	139
" " " " " "	87	8.30	8.40	29.25	29.50	110	115
" " " " " "	85	8.20	8.30	134.50	134.75	150	160
bácskai " " " "	87	8.20	8.30	54	56	79	80
" " " " " "	85	8.20	8.30	50.50	50.75	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	35	36	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	46.50	46.75	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	31.50	31.75	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	47	47.50	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	175	180	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	735	740	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	375	380	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	50	52	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	43	44	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	68.50	69	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	234.00	236.00	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	151	153	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	49	51	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	53	55	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	37	38	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	41	42	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	38	40	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	37	40	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	265	270	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	108	110	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	134	136	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	224	226	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	790	795	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	100	105	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	655	660	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	18	20	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	415	420	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	100	100	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	151	153	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	49	51	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	53	55	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	37	38	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	41	42	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	38	40	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	37	40	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	265	270	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	108	110	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	134	136	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	224	226	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	790	795	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	100	105	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	655	660	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	18	20	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	415	420	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	100	100	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	151	153	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	49	51	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	53	55	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	37	38	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	41	42	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	38	40	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	37	40	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	265	270	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	108	110	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	134	136	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	224	226	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	790	795	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	100	105	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	655	660	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	18	20	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	415	420	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	100	100	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	151	153	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	49	51	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	53	55	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	37	38	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	41	42	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	38	40	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	37	40	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	265	270	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	108	110	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	134	136	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	224	226	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	790	795	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	100	105	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	655	660	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	18	20	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	415	420	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	100	100	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	151	153	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	49	51	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	53	55	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	37	38	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	41	42	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	38	40	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	37	40	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	265	270	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	108	110	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	134	136	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	224	226	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	790	795	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	100	105	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	655	660	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	18	20	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	415	420	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	100	100	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	151	153	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	49	51	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	53	55	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	37	38	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	41	42	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	38	40	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	37	40	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	265	270	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	108	110	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	134	136	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	224	226	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	790	795	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	100	105	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	655	660	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	18	20	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	415	420	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	100	100	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	151	153	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	49	51	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	53	55	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	37	38	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	41	42	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	38	40	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	37	40	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	265	270	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	108	110	106	106.50
" " " " " "	87	8.20	8.30	134	136	111.75	112.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	224	226	44	44.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	790	795	5.30	5.32
" " " " " "	85	8.20	8.30	100	105	8.99	9.01
" " " " " "	87	8.20	8.30	655	660	106	106.50
" " " " " "	85	8.20	8.30	18	20	111.75	112.25
" " " " " "	87	8.20	8.30	415	420	44	44.25
" " " " " "	85	8.20	8.30	100	100	5.30	5.32
" " " " " "	87	8.20	8.30	151	153	8.99	9.01
" " " " " "	85	8.20	8.30	49	51	106	106.50